

حقائق اسرار الطب (کتاب)

کتاب «حقائق اسرار الطب»، به [زبان عربی](#) و به قلم [مسعود بن محمد سجزی](#)، فرهنگ نامهای طبی و مشتمل بر مصطلحات طبی است.

فهرست مندرجات

- [۱ - ساختار کتاب](#)
- [۲ - گزارش محتوا](#)
- [۳ - وضعیت کتاب](#)
- [۴ - منبع](#)

ساختار کتاب

کتاب، در ۳ فن که به ترتیب مشتمل بر ۳، ۲ و ۱۰ قسمند، تنظیم شده است.

گزارش محتوا

مؤلف، در این اثر به اختصار به بیان و تعریف و توضیح مصطلحات و تبیین مشکلات و غموض معانی [اصطلاحات](#) می‌پردازد و خود در صدد ایجاد اصطلاح جدیدی نیست. از سوی دیگر، وی به مباحث کاربردی کاری ندارد و تنها به بیان و تعریف و توضیح مختصر مصطلحات بسنده می‌کند.

۱. فن اول کتاب، در باره تبیین و تعریف ماهیت اشیائی است که به کلیت طب مربوط می‌گردد.
۲. فن دوم، در باره کیفیت [اعمال](#) و صناعاتی است که به اصول طب تعلق دارد.
۳. فن سوم، در باره شماره اقسام اموری است که به صورت کلی منقسم می‌شوند.

در فن اول، مباحثی همچون «تعریف الفاظ کلی‌ای که مورد احتیاج ارباب صناعت [طب](#) است»، «تعریف اسماء بیماری‌های مشهور و امراض معروف» و «تعریف اسماء ادویه مرکب و مباحث مربوط به آنها» مطرح شده است. در فن دوم، مطالبی مانند «کیفیت به دست آوردن ادویه و آمیختن و نگهداری آنها و سایر مسائل مربوطه» و «کیفیت استعمال ادویه در کوبیدن و نرم کردن و پختن و ساییدن و سوزاندن و سایر مسائل مربوطه» بررسی شده است. در فن سوم، از مسائلی مانند «کمیت اشیاء کلی‌ای که فقط به دو قسم منقسم می‌شوند»، «کمیت اشیاء کلی‌ای که فقط به سه قسم منقسم می‌شوند»، «کمیت اشیاء کلی‌ای که فقط به چهار قسم منقسم می‌شوند» و ... سخن به میان آمده است. کتاب‌های بسیاری به عنوان [فرهنگ نامه](#) تاکنون نگاشته شده که در این میان بعضی از آنها به موضوع طب اختصاص دارند. در میان این کتاب‌ها کتاب «حقائق اسرار الطب» از اولین نگاشته‌ها است. از سویی دیگر این کتاب تنها یک [لغت نامه](#) صرف نیست، بلکه مؤلف اصطلاحات [علم طب](#) را بر اسلئس چپیش مباحث این علم تدوین نموده و سپس هر یک را به صورت مختصر و نه مفصل توضیح داده است. این عمل، هر چند کاری است که تنها از عهده کسانی ساخته است که با [علم طب](#) آشنایی دارند، ولی از سویی استفاده از این [کتاب](#) را برای مبتدیان مشکل می‌سازد.

وضعیت کتاب

این اثر، به اهتمام مؤسسه احیاء طب طبیعی (قم) و بر اسلئس سه [نسخه خطی](#)، تصحیح و تحقیق و به سفارش مؤسسه مطالعات تاریخ پزشکی [طب اسلامی](#) و مکمل (تهران)، در سال ۱۳۸۷ ش، توسط انتشارات جلال الدین، در ۱۵۲ صفحه چاپ و منتشر شده است. نگارش مقدمه‌ای پیرامون زندگی مؤلف، شیوه تصحیح این اثر و نیز تدوین فهرست [اعلام](#)، فهرست [امکن](#)، فهرست آلات و فهرست مقادیر، از جمله کارهایی است که بر روی این اثر انجام شده است. پاورقی‌های این اثر به بررسی اختلاف نسخ اختصاص دارد.

منبع

نرم افزار جامع طب، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.